

**Posudek bakalářské práce *Vypravěč Italo Calvino*,
kterou předložila Iva Vítková,
na oboru italianistka ÚRS FFUK v Praze,
září 2012**

Iva Vítková se rozhodla představit Itala Calvina, nejvýraznější osobnost italské literatury druhé poloviny 20. století, prostřednictvím analýz jeho tří prozaických děl, spadajících do tří různých tvůrčích etap. Tento přístup jí umožnil sledovat jak proměny autorovy poetiky, tak i najít konstanty jeho tvorby. Zvolila k tomu vhodné texty, debutový román *Sentiero dei nidi di ragno*, napsaný na základě silných životních zážitků a v kontextu italského neorealismu, sbírku povídek *Le cosmicomiche*, která vznikla téměř o dvě desetiletí později, kdy se v evropských literaturách prosazovalo hnutí neoavantgard a hledaly se nové narativní metody a způsoby, a nakonec román *Se una notte d'inverno un viaggiatore*, ve kterém nacházíme tendence příznačné pro postmoderní literaturu.

Zevrubné analýzy tří jmenovaných děl jsou uvedeny obsažným a přehledně napsaným autorovým medailonem a v závěru autorka charakterizuje hlavní rysy Calvinova narativního díla s důrazem na jeho konstanty a varianty. Výsledný obraz vypravěče Calvina, zdůrazňující lehkost, jako trvalý atribut jeho tvorby, je plastický, zvláště cenný je pak v detailních pronikavých postřezích, svědčících o vnímavé četbě primárních textů. Je zbytečné, abych zde svými slovy autorčiny závěry parafrázovala, raději odkazuji na práci samotnou. Ta má navíc vysokou stylistickou úroveň a obsahuje všechny formální náležitosti odborné studie.

Potud tedy není práci co vytknout, bohužel má i jednu slabinu, a tou jsou autorčiny překlady citací ze sekundární literatury. Nejde ani tak o pouhou neobratnost překladu, ale často se v nich dopouští chyb, jimiž pozměňuje význam sdělení, takže je otázka, nakolik citovanému textu skutečně rozumí.

Pro ilustraci uvedu pár příkladů.

Italský text (Calvino hovoří o atmosféře v poválečné Itálii) : *Non era facile ottimismo, però, o gratuita euforia; tutt'altro: quello di cui ci sentivamo depositari era un senso della vita come qualcosa che può ricominciare da zero, un rovello problematico generale, anche una nostra capacità di vivere lo strazio e lo sbaraglio.*

Autorčin překlad (s. 20): **Optimismus nebyl snadný, avšak, nebo díky euforii; čemukoli: to, co nám bylo dáno, byl smysl života jako něco, co může začít od nuly, všeobecná komplikovaná zuřivost, také naše schopnost přežít mučení a bitvu.**

Sémanticky věrný překlad: Nešlo však o snadný optimismus nebo lacinou euforii, právě naopak, my jsme se cítili být strážci smyslu života jako čehosi, co může znovu začít od nuly, jakési všeobecné a nesnadné vnitřní zášti, a také naší schopnosti prožívat muka i drtivou porážku.

Nebo na s. 23, italský text: *Trasformare dei fatti in parole non vuol dire cedere alla retorica dei fatti, nè cantare il bel canto. Vuol dire mettere nelle parole tutta la vita che si respira a questo mondo, comprimercela a martellarla. La pagina non dev'essere un doppione della vita, sarebbe per lo meno inutile; deve valerla, questo sì. (...) Per questa prima volta, a noi pare, Calvino c'è abbondantemente riuscito.*

Autorčin překlad: **Přeměnit skutky ve slova neznamená ustoupit rétorice, ani zazpívat pěknou píseň. Znamená to vložit do slov celý život, který se nadechuje tohoto světa, zatlačit ho a zatlouct. Stránka nemusí být kopií života, bylo by to přinejmenším zbytečné; musí ho využít, to ano. (...) Tentokrát poprvé se nám zdá, že Calvino toho bezesporu dosáhl.**

Sémanticky věrný překlad: Proměnit události ve slova neznamená podrobit se rétorice faktů ani zpívat belcantem (*jde o narážku na techniku belcanta jako virtuózního přednesu plného ozdob atd.*). Znamená to vložit do slov veškerý život, jež dýcháme na tomto světě, stlačit ho do nich a zatlouct kladivem. Stránka nemusí být kopií života, to by bylo přinejmenším zbytečné, ale musí se mu vyrovnat svou hodnotou, to ano. Nám se zdá, že Calvinovi se to hned napoprvé / hned v jeho prvotině/ podařilo měrou vrchovatou.

V citátu na str. 33 jsou zmíněny *i comics di Popeye (Braccio di Ferro)*, autorka překládá **komiksy od Popeye (Braccio di Ferro)**, ale jde o „komiksy s Pepkem námořníkem“ (angl. Popeye the Sailor, italsky Braccio di Ferro), *la pittura di Matta* bych spíš překládala jako Mattovy malby, *un controcanto grottesco al poema di Lucrezio* je spíš groteskní protihlas k Lucreziově básni. Na s. 34 *il divenire cosmico*

neznamená **stát se kosmickým**, ale „vesmírný běh času“, a dále pak je „il divenire cosmico“ podmětem věty s přísudkem „sacrifica“ alla ritrovata conciliazione..., není jím Calvino.

Uvádím jen některé příklady, revizi a přepracování by si zasloužily takřka všechny citáty přeložené autorkou. Je to škoda, špatná úroveň překladů zbytečně kazí dojem z jinak velice zdařilé práce.

Z drobných lapsů v textu upozorňuji na : z názvu vyplívá a Calvinovi rodiče byly (s. 32), rytiny Grandvillovi (s. 33) , Josephu Conradimu (s. 8), **Deskart** (s. 34). Skupinu Oulipo bych nenazvala surrealistickou . V překladu citátu na s. 9, není asi čtenáři hned jasné, na co odkazuje „ruka z Bratrancova těsta“ (na postavu Cugina v *Sentiero dei nidi di ragno*, asi by to mělo být buď vysvětleno, nebo přeloženo jinak).

Závěrem: Práci Ivy Vítkové – pomínou-li ony nešťastné překlady – hodnotím jako talentovanou a podnětnou a k obhajobě ji ráda doporučuji. Přestože obsahuje ony nepodařené překladové pasáže, nakonec jsem se ve svém hodnocení rozhodla přiklonit ke známce výborně a pevně věřím, že autorka bude na svých překladatelských dovednostech pracovat.

V Praze dne 3/9/2012

PhDr. Alice Flemrová, Ph.D.
oponentka